

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000845

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 07-02-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тюркеджи Наталя Станіславівна

2. Natalia Tiurkedzhy

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Шифр наукової спеціальності: 029

Назва наукової спеціальності: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Дата захисту: 06-02-2024

Спеціальність за освітою: Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури

Місце роботи здобувача: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: пр-т Маяковського, буд. 26, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки:

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 3745

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 13.31

Тема дисертації:

1. Асистивні технології в документно-інформаційних структурах: сервісний підхід
2. Assistive Technologies in the LAM (Libraries, Archives, and Museums): A Service Approach

Реферат:

1. Дисертація присвячена актуальній проблемі створення доступного інформаційного середовища та розвитку безбар'єрного простору для людей з інвалідністю. Дослідження спрямоване на розробку рекомендацій з опанування, впровадження та використання асистивних технологій у документноінформаційних установах з метою підвищення якості обслуговування цільової аудиторії користувачів з різноманітними порушеннями фізичного, сенсорного, психічного, інтелектуального та ментального розвитку, зокрема розробці теоретичних засад та концептуальної моделі впровадження допоміжних технологій у бібліотеках, архівах та інших установах. Наукова розвідка включає аналіз наукових засад, вивчення нормативно-правової бази, сфери практичної реалізації впровадження асистивних технологій, виокремлення їх різновидів, розробку класифікації та стратегій і методів їх упровадження з

оцінкою ефективності в забезпеченні доступності, безбар'єрності та якості інформаційних послуг для людей з інвалідністю. Відсутність усталеної концепції впровадження асистивних технологій в Україні породжує складні системні проблеми організаційної, фінансової, нормативно-правової та техніко-технологічної спрямованості, які значно уповільнюють процеси забезпечення доступності та безбар'єрності в документно-інформаційних структурах та ускладнюють вирішення питань соціальної інклюзії людей з інвалідністю на фізичному, соціоекономічному, соціокультурному, соціокомунікаційному рівнях. Значний розрив між науковими уявленнями та практичною реалізацією програм упровадження асистивних технологій посилює актуальність дослідження та відзначається значною розбіжністю між потребами користувачів та можливостями їх задоволення. Під час контент-аналізу закордонних та українських наукових праць виокремлено шість основних груп: 1) надають загальну теоретично-методологічну основу для розуміння трансформації діяльності в сервісному аспекті документно-інформаційних структур; 2) законодавчі та регламентуючі документи; 3) презентують практичний досвід упровадження асистивних технологій; 4) розкривають особливості створення інклюзивного простору в документно-інформаційних структурах; 5) досліджують окремі аспекти та процеси впровадження асистивних технологій; 6) описують досягнення та проблеми в галузі вебдоступності ресурсів.

2. The dissertation is dedicated to the current problem of creating an accessible information environment and developing a barrier-free space for people with disabilities. The study is aimed at developing recommendations for the development, implementation and use of assistive technologies in document and information institutions in order to improve the quality of service to the target audience of users with various disabilities of physical, sensory, intellectual and mental development, in particular, the development of theoretical foundations and a conceptual model of implementation assistive technologies in libraries, archives and museums. Scientific research includes an analysis of the scientific foundations, a study of the regulatory framework, the scope of practical implementation of the implementation of assistive technologies, the identification of their varieties, the development of a classification and strategies and methods for their implementation with an assessment of the effectiveness of ensuring accessibility, inclusivity and quality of information services for people with disabilities. The lack of an established concept for the introduction of assistive technologies in Ukraine gives rise to complex systemic organizational, financial, regulatory, legal and technical-technological problems, which significantly slow down the processes of ensuring accessibility and inclusivity in document and information organizations and make it difficult to resolve issues of social inclusion of people with physical, socioeconomic disabilities, sociocultural, sociocommunication levels. The significant gap between scientific understanding and practical implementation of assistive technology programs enhances the relevance of the study and is characterized by substantial differences in user needs and opportunities to meet them. During the content analysis of foreign and Ukrainian scientific works six main groups were identified: 1) providing a general theoretical and methodological basis for understanding the transformation of activity in the service aspect of document and information structures; 2) legislative and regulatory documents; 3) presenting practical experience in the implementation of assistive technologies; 4) revealing the features of creating an inclusive space in document and information structures; 5) explore individual aspects and processes of introducing assistive technologies; 6) describing achievements and problems in the field of web-resources availability.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Інформаційні та комунікаційні технології

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Тюркеджи Н. Асистивні технології у бібліотеках: світовий і вітчизняний досвід // Бібліотечний вісник. 2021. № 1. С. 48-55. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/13398>

- Тюркеджи Н. С. Асистивні технології в бібліотеці: тенденції у світових дослідженнях // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. Харків, 2021. Вип. 59. С. 59–66. DOI: <https://doi.org/10.31516/2410-5333.059.06>
- Тюркеджи Н. С. Цифрова доступність українських бібліотек: аналіз вебсайтів // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. 12 Харків, 2023. Вип. 63. С. 105–112. DOI: <https://doi.org/10.31516/2410-5333.063.07>
- Accessibility Analysis of Digital Libraries and Specialized Library Resources / N. S. Tiurkedzhy, I. O. Davydova, O. Yu. Marina, S. O. Marin // University Library at a New Stage of Social Communications Development. Conference Proceedings. 2022. No. 7. P. 218–231. URL: <http://dSPACE.zsmu.edu.ua/handle/123456789/17894> (проіндексована в Scopus)

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мар'їна Олена Юріївна
2. Olena Marina

Кваліфікація: д. соц. ком., доц.

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7248-2147

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кунанець Наталія Едуардівна
2. Nataliia Kunanets

Кваліфікація: д. соц. ком., професор

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3007-2462

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет Львівська політехніка

Код за ЄДРПОУ: 020710113

Місцезнаходження: Степана Бандери буд. 13, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колесникова Тетяна Олександрівна

2. Tetiana Kolesnykova

Кваліфікація: к. соц.ком., ст.н.с.

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4603-4375

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет науки і технологій

Код за ЄДРПОУ: 44165850

Місцезнаходження: вул. Лазаряна, буд. 2, Дніпро, Дніпровський р-н., 49010, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Галузевий

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кобелев Олексій Миколайович

2. Oleksii Kobieliiev

Кваліфікація: д. соц. ком., професор

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6322-0735

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коржик Наталя Анатоліївна

2. Natalia Korzhyk

Кваліфікація: к. соц.ком., доц.

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0305-2864

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Соляник Алла Анатоліївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Соляник Алла Анатоліївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Заклінська Юлія Михайлівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна